

Facultatea de Teologie Romano-Catolică

Discurs de deschidere a anului universitar 2006-2007

Cu mare bucurie a inimii și a minții, sărbătorim deschiderea noului an universitar 2006-2007 în Facultatea de Teologie Romano-Catolică din cadrul Universității „Al.I.Cuza” din Iași, la al cincilea an de existență a ei, dorindu-i încă odată viață îndelungată și rodnică spre slava lui Dumnezeu și binele integral al omului.

Încercăm însă în această atmosferă de sărbătoare să citim semnele timpurilor în lumea academică contemporană, pentru a reuși astfel să ne plasăm mai bine în context și pentru a căuta împreună noi căi și mijloace adecvate pentru a rămâne fideli lui Dumnezeu și omului pe care ne-am angajat să-i slujim în egală măsură.

În contextul lumii academice și științifice în general se constată în prezent un interes mereu crescând pentru științele exacte, tehnologice și economice. De exemplu, în noul nomenclator al domeniilor de științe publicat în România, numărul științelor tehnice și ingineresti l-a depășit cu mult pe cel al științelor socio-umanistice. Această tendință evidentă spre tehnologizarea științei în general este în defavoarea științelor umanistice și religioase, ceea ce are ca și consecință o reducere a atenției și interesului în lumea universitară pentru om, pentru cunoașterea adevărului despre om și despre Dumnezeu, Creatorul și răscumpărătorul său. Realitatea aceasta îngrijorătoare este la fel de evidentă și în cadrul învățământului obligatoriu și a celui gimnazial, liceal, unde ora de religie este scoasă la marginea orarului școlastic și are un caracter opțional și facultativ.

Căutarea adevărului despre om astăzi interesează în mai mică măsură decât în timpurile trecute. Iar din acest motiv a intrat în criză atât conceptul de adevăr, cât și interesul pentru acesta, în problemele fundamentale ale vieții precum nașterea, sensul și valoarea existenței umane și destinul final al omului. În societatea post modernă în care trăim și pe care mulți o construiesc cu o pasiune greșit înțeleasă și aplicată, omul se retrage din fața lui Dumnezeu în fața unui monitor anonim, plasându-se într-o lume la fel de anonimă și impersonală precum cea a internetului care a vrajit cam un sfert din populația țărilor dezvoltate. Lăsându-i pe tineri și adulți în lumea lor cibernetică, și coborînd în lumea jocurilor în care mulți copii își găsesc refugiul, vom constata și aici o lume ireală, în care de mici, copiii nu se mai joacă pe pământul acesta, concret, ci printre stele și castele imaginare, ducînd lupte inutile și iluzorii cu dușmani tot la fel de iluzorii, pe planete iluzorii, și uitînd în acest fel că au lecții concrete de făcut la școală, că ar trebui să facă curat în camera în care locuiesc, nesusizînd oboseala sau grijile părinților și uitînd că lîngă ei locuiesc alți copii care ar dori să se joace pe trotuarul sau în parcul de lîngă bloc.

Trăind în această lume în care tendințele centrifuge cibernetică sunt atât de evidente, pasiunea pentru adevăr scade, iar culturile contemporane ce se nasc în acest context sunt marcate de o notă evidentă a relativității și superficialității. Interesul pentru omul concret scade deoarece scade pasiunea pentru adevărul despre acest om. În acest sens, avea dreptate papa de pie memorie Ioan Paul al II-lea cînd afirma că marea eroare a secolului XX este o eroare antropologică, o eroare despre om, deși Sanctitatea Sa se referea mai mult la procesul de ateizare a omului și societății.

Citind cu atenție mereu crescîndă realitatea contemporană, Biserica reafirmă convingerea ei că adevăratul progres al omului se realizează printr-o dezvoltare egală atât a științelor tehnice cât și a celor etico-morale. Fără un echilibru între aceste două categorii ale cunoașterii, se ajunge la in Justiții evidente, la opresiuni rafinate și chiar la conflicte oribile. Și trebuie să constatăm cu mare

durere că tocmai cele mai mari cuceriri ale tehnicii au oferit cele mai oribile instrumente pentru comiterea unor crime împotriva umanității (să ne gândim, de exemplu, la bomba atomică, la clonare sau eutanazie).

Un bun cunoscător al științei și istoriei culturii occidentale, Christopher Dawson (1889-1970), afirma următoarele: „În pofida imenselor culmi pe care a urcat civilizația modernă în domeniul tehnic, ea rămîne totuși slabă din punct de vedere moral și divizată din punct de vedere spiritual... Știința și tehnica sunt folosite de orice putere care controlează societatea pentru scopuri proprii. Putem constata în acest sens... cum resursele științei au fost folosite de Statele totalitare ca instrumente de putere, iar tehnologia a fost folosită în democrația occidentală în slujba îmbogățirii și a satisfacerii necesităților materiale, iar aceste necesități materiale au fost stimulate în mod artificial de aceleași puteri economice care își realizează câștigurile tocmai în satisfacerea acestor necesități”¹. În această lume, Biserica, rămînînd fidelă misiunii ei de slujire a binelui integral al omului, afirmă cu tărie prin glasul papei Ioan Paul al II-lea că „sensul esențial al stăpînirii omului asupra lumii vizibile ce i-a fost încredințată de Creatorul însuși constă în superioritatea eticii asupra tehnicii, în primatul persoanelor asupra lucrurilor, în superioritatea spiritului asupra materiei”².

Constatînd această realitate în care trăim cu toții, care este misiunea noastră specifică, aici în lumea universitară? Nu voim să luptăm împotriva științelor exacte și nici a tehnicii și a tehnologiilor, ci vrem să contribuim la umanizarea progresului tehnico-științific pentru ca el să fie cu adevărat în folosul omului și al societății. Cum vom putea realiza acest scop atît de măreț, dar și de greu?

Ne găsim într-o universitate unde sunt prezente în mod egal atît științele socio-umanistice, cît și cele exacte. Acest loc sacru al culturii este marcat de „humanitas”, adică de dorința și interesul pentru dezvoltarea integrală a omului, și în dimensiunea lui spiritual-religioasă. Iar în acest sens, nu din pură întimplare, la

---

¹ DAWSON, C., *La crisi dell'educazione occidentale*, Brescia 1965, p 175.

² *Redemptor hominis*, 16a; *Sollicitudo rei socialis*, 27-34.

începuturile acestei universități și atîtor universități ale lumii găsim facultatea de teologie. Cred că împreună cu facultatea de filosofie, în primul rînd, facultatea de teologie trebuie să scruteze în profunzimea misterului omului, promovîndu-i binele lui autentic și cel al societății în care trăiește. Iar această patrundere în profunzimile ființei umane nu este posibilă fără lumina de sus, fără Cristos, eliberatorul omului din întunericul păcatului și al morții. Mai precis, omul nu se poate înțelege fără Cristos; nu-și poate înțelege demnitatea, vocația și destinul final. Iată așadar, care este misiunea noastră aici, aceea de a ne înțelege pe noi înșine în lumina lui Cristos, Lumina lumii, și de a purta această lumină și celor de lîngă noi, de a o purta cu demnitate, curaj și simț de responsabilitate.

Avem o misiune de căutători dezinteresați ai adevărului. Timpurile în care trăim au nevoie de astfel de căutători și purtători ai adevărului. Fără acest primat al adevărului despre om și Dumnezeu, sunt atacate sau chiar suprimate libertatea, dreptatea și demnitatea omului”³. Credința noastră în Dumnezeu trebuie să devină astfel promotoare și apărătoare a omului, contribuind la consolidarea unei culturi primită cu generozitate, aprofundată cu multă înțelepciune și trăită cu fidelitate. Credința și cultura nu sunt străine una alteia, ci, dimpotrivă, se completează. La baza ei, cultura are o profundă dimensiune religioasă întrucît ea prezintă în multe din componentele ei filosofice, literare, artistice o profundă căutare a lui Dumnezeu și a trăirii în El. Tehnica nu trebuie să strivească corola de minuni a lumii și nu trebuie să ucidă tainele ce le întilnește în cale, iar filosofia nu trebuie să-și închidă ochii în fața cerului înstelat care preamărește puterea lui Dumnezeu. Iar misterul vieții ce-l însoțește pe om de la leagăn la mormînt nu trebuie să fie umbrat de acel pragmatism care nu sesizează valoarea unui zimbet de copil și nici puterea suferinței unui bătrîn. E atîta farmec și frumusețe în om și în univers! Iar orice formă de cultură trebuie să reveleze frumusețea misterului omului și a lui Dumnezeu, creatorul și eliberatorul său, așa cum se vede, de exemplu, în creația pictată de Michelangelo pe pereții capelei sixtine. Reflecția teologică în

---

³ IOAN PAUL al II-lea, Constituția apostolică *Ex corde Ecclesiae*, 15 aprilie 1990, p 4.

universitate trebuie să promoveze așadar dialogul constructiv între lumea văzută și cea nevăzută, descoperind armonia și frumusețea unei lumi unitare și omogene, în care sunt atitea frumuseți și valori necunoscute sau prea puțin prețuite. Pericolul mare care este astăzi în lumea universităților este acela al unei concepții dualistice a cunoașterii umane și al unei separări între Evanghelie și cultură, între credință și rațiune. În lumina credinței se descoperă nu un accesoriu al omului, și nu doar un decor liturgic al bisericii, ci esența omului, stăpîn al unei lumi încredințate lui de către Dumnezeu.

În promovarea științelor teologice și în drumul spre cunoașterea și promovarea integrală a omului trebuie evitat apoi, cu scrupulozitate chiar, diletantismul atît în predare, din partea profesorilor, cît și în învățare din partea studenților. Durata doar de trei ani pentru ciclul de licență, stabilit de convenția de la Bologna din 1999 și acceptat cu atîta grabă și de România, promovează o formare superficială, incompletă în ciclul de licență și trimite în piața muncii absolvenți cu o pregătire insuficientă. Gravitatea acestei situații se poate observa cu ușurință nu în primul rînd în domeniile tehnice și ale științelor exacte, unde calcularea incorectă a unei ecuații din partea unui absolvent de la matematică poate fi remediată cu o simplă ștersătură a buretelui și o rescriere corectă pe tablă, ci în primul rînd în domeniul științelor ce vorbesc minții și sufletului uman, unde ignoranța poate da naștere la monștri, la grave confuzii existențiale, la crize și angoase, la intoleranța ideologică și religioasă, la războaie chiar.

Consider că ciclul de studii de licență în teologie, după legislația actuală, poate favoriza pregătirea de bază a unui profesor de religie pentru clasele I-VIII, cu o supraveghere însă și un sprijin constant din partea instituțiilor scolastice și a Bisericii pe care o reprezintă. Învățămîntul universitar în primul său ciclu a devenit cumva o prelungire a liceului, iar tendința de formare a unei elite intelectuale rămîne în competența studiilor de masterat și mai ales de doctorat. Toate cadrele didactice și studenții acestei facultăți trebuie să fie conștienți de pericolul diletantismului și al superficialității favorizat de actuala legislație, și cu

toții trebuie să luptăm împotriva acestei tendințe, angajându-ne într-un studiu serios, cu un simț de maximă responsabilitate pentru misiunea încredințată sau asumată, ca studenți ai unei facultăți cu un profil și cu exigențe deosebit de mari. Cît ne va sta în putință, vă asigurăm ferm că nu vrem nicidecum ca de pe băncile acestei facultăți să iasă ignoranți cu diplomă de licență.

Un adevărat serviciu pe care facultatea îl poate aduce studenților ei și societății în general este posibil doar printr-o predare adecvată în care să intre toate temele fundamentale ale disciplinelor teologice, filosofice și didactico-pedagogice, adaptate la contextul lumii contemporane, și printr-un studiu asiduu, inteligent și responsabil din partea studenților. Dacă în timpul facultății, un student nu alocă măcar jumătate din zi studiului și cercetării, îl avertizez că în acest caz pregătirea lui va fi incompletă și nu va face față cerințelor din piața muncii. Cred că suntem convinși de acest lucru și dispuși la o angajare plenară în această facultate, unde fiecare trebuie să se întrebe în primul rînd nu ce îi poate oferi facultatea, ci ce poate el oferi acestei facultăți, universității, Bisericii și societății în general.

Un an nou universitar a început deja, noi perspective de integrare europeană bat la porțile României, iar la porțile minților și sufletului nostru bate Cristos. Să nu ne fie teamă să-i deschidem larg porțile și să fim convinși că El ne va lumina pe toți, studenți și profesori, pentru a fi aici și oriunde luminează a lumii și sare a pămîntului. Pe acest Isus Cristos, Lumina lumii, l-am invocat și îl vom invoca în continuare ca să ne lumineze și să ne întărească pe drumul nostru, ca fundament și garanție a succesului nostru prezent și viitor.

Iași, 3 octombrie 2006